

Skatteetaten

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	2
2	Innledning – hvordan måle skattyternes etterlevelse ved salg av aksjer	3
2.1	Analysepopulasjonen	3
2.2	Vurdering av skattyters etterlevelse.....	4
3	Utvikling i den totale etterlevelsen fra 2008 til 2011	6
3.1	Informasjon øker etterlevelsen.....	8
3.2	Høy etterlevelse for skattytere med store gevinster eller tap.....	10
4	Hvem etterlever?.....	12
4.1	Unge skattytere har lavere etterlevelse	12
4.2	Næringsdrivende har høyere etterlevelse.....	14
4.3	Mindre forskjeller i etterlevelse blant kjønn og regioner	15
4.4	Etterlevelse for skattyter som ikke er en del av analysepopulasjonen.....	15
5	Økt etterlevelse i kroner ved preutfylling av grunnlag	16
5.1	Stor beløpsmessig økning i etterlevelsen for analysepopulasjonen.....	16
5.2	Beløpsmessige økning i etterlevelsen for alle skattytere med salg av aksjer .	17
6	Konklusjoner.....	17
7	Litteratur	18

1 Sammendrag

Analyseteamet har gjennomført en analyse av etterlevelsen ved salg av aksjer fra inntektsårene 2008 til 2011. I denne rapporten beskriver vi metodikken, resultater, konklusjoner og anbefalinger.

Salg av aksjer ble i 2011 innrapportert av omtrent 100 000 skattytere og utgjorde i overkant av 16 milliarder kroner til beskatning. Rundt 9 milliarder var gevinst og 7 milliarder var tap.

Analysen er gjennomført på en gruppe skattytere som utgjør omtrent en fjerdedel av alle skattyterne med gevinst eller tap. For disse skattyterne er det stor sannsynlighet for at aksjonærregisteret inneholder alle opplysninger om kjøp og salg slik at beregnet gevinst eller tap fra skjema RF-1088 er riktig og fullstendig. Det gjør at vi for disse skattyterne, med stor grad av sikkerhet, kan avgjøre om den enkelte skattyter etterlever eller ikke.

Vi definerer etterlevelse som frivillig oppgivelse av riktig tap eller gevinst som påstand på selvangivelsen. For analysepopulasjonen vil det innebære at de etterlever dersom de oppgir en påstand som er lik beregnet grunnlag fra aksjonærregisterets skjema RF-1088.

Etterlevelsen før preutfylling av grunnlag estimeres til mellom 40 og 60 prosent både for gevinst og tap. Innføring av preutfylt grunnlag førte til at etterlevelsen økte til over 90 prosent. Etterlevelsen er omtrent like stor både for gevinst og tap, noe som tyder på det i liten grad er bevisste unndragelser som gjør at skattytere ikke etterlever. Vi ser også at størrelsen på gevinst og tap påvirker etterlevelsen. Etterlevelsen er svært lav for små beløp. Resultatene stemmer i hovedsak med resultatene fra en undersøkelse av Kleven m.fl. (2010) hvor skattyternes etterlevelse ble undersøkt både for preutfylte og ikke preutfylte opplysninger.

For analysepopulasjonen har vi har estimert økningen i etterlevelse som følge av preutfylling til 533 millioner kroner for skattytere med gevinst og 215 millioner kroner for skattytere med tap. Siden analysepopulasjonen inneholder omtrent en fjerdedel av alle som har solgt aksjer, forventer vi at den totale effekten av preutfylling er mye større.

Salg av aksjer er et område hvor skattyter har tilgang på god informasjon om gevinst eller tap og rettigheter og plikter. Analyseteamet har gjennomført to ulike målinger på andre områder hvor skattyter ikke har tilgang på samme informasjon. Her har vi estimert etterlevelsen til mellom 20 til 35 prosent. Dette tyder på at informasjon er et effektivt tiltak for å øke etterlevelsen.

2 Innledning – hvordan måle skattyternes etterlevelse ved salg av aksjer

Denne rapporten beskriver en analyse av etterlevelsen ved salg av aksjer fra inntektsårene 2008 til 2011. Salg av aksjer ble i 2011 innrapportert av omtrent 100 000 skattytere og utgjorde i overkant av 16 milliarder kroner til beskatning. Rundt 9 milliarder var gevinst og 7 milliarder var tap. I rapporten definerer vi etterlevelse som frivillig oppgivelse av riktig tap eller gevinst som påstand på selvangivelsen. For inntektsåret 2011 var beregnet gevinst eller tap preutfylt på selvangivelsen.

Skattytere som har solgt aksjer skal rapportere gevinst eller tap på selvangivelsen. Ved gevinst skal skattyter benytte post 3.1.8 eller 3.1.10, og ved tap benyttes post 3.3.8 eller 3.3.10. De siste årene har skattytere med aksjer som er registrert i aksjonærregisteret mottatt skjema RF-1088 "Aksjer og egenkapitalbevis" som gir oversikt over beholdning, utbytte, og beregnet gevinst eller tap ved salg av aksjer. Opplysningen i RF-1088 baserer seg på opplysninger fra skjema RF-1086 "Aksjonærregisteroppgaven" som selskapene leverer.

Dersom gevinst eller tap fra RF-1088 er riktig og fullstendig skal Skattyter ikke gjøre endringer. For inntektsårene fram til 2011 skal skattyter da fylle inn påstand som er lik beregnet gevinst eller tap fra RF-1088. Fra inntektsåret 2011 er gevinst og tap preutfylt på selvangivelsene og skattyter skal ikke foreta seg noe når beregnet gevinst eller tap fra RF-1088 er riktig og fullstendig. Hvis gevinst eller tap fra RF-1088 ikke er riktig skal skattyter korrigere beløpet. Hvis skattyter har solgt aksjer som ikke finnes på RF-1088 slik at denne ikke er fullstendig, skal skattyter oppgi gevinst eller tap i tillegg til beløpet fra RF-1088.

Analysen er gjennomført på en gruppe skattytere som utgjør omtrent en fjerdedel av alle skattyterne med gevinst eller tap. For disse skattyterne er det stor sannsynlighet for at aksjonærregisteret inneholder alle opplysninger om kjøp og salg slik at beregnet gevinst eller tap fra skjema RF-1088 er riktig og fullstendig.

2.1 Analysepopulasjonen

Vi kom fram til analysepopulasjonen ved å ta utgangspunkt i alle skattyterne som har gevinst eller tap ved salg av aksjer fra RF-1088, og ta bort alle skattytere som oppfyller en eller flere av betingelsene under:

1. Det er generert en RF-1088 på et senere tidspunkt, hvor gevinst eller tap ikke er lik gevinst eller tap fra RF-1088 fra oppgaveproduksjon i februar som benyttes som grunnlag på selvangivelsen.
2. Skattyter har solgt aksjer hvor aksjonærregisteret mangler kjøpspris eller salgpris, slik at RF-1088 og preutfylt selvangivelse ikke inneholder fullstendige opplysninger om tap eller gevinst ved salg av aksjer.
3. Skattytere som har solgt aksjer i ett eller flere selskaper hvor RF-1086 ikke er godkjent innen fristen, og dermed ikke er tatt med som grunnlag for RF-1088 og preutfylt selvangivelse.
4. Skattytere som i fjor eide aksjer i et eller flere selskaper som ikke leverer RF-1086 for gjeldene år.

Skattyternes etterlevelse ved salg av aksjer

5. Skattytere som har solgt aksjer som er kjøpt før 1.1.2003.
6. Skattytere som ikke har skattemanntallsgruppe 10 "Ordinær". Det vil si skattepliktig til Norge
7. Skattytere som har solgt aksjer i starten eller slutten av det aktuelle inntektsåret og salgsdato og oppgjørsdato ikke har funnet sted i samme inntektsår.

Disse betingelsene ekskluderer rundt tre fjerdedeler av alle som har solgt aksjer per inntektsår. Betingelse nummer 3 oppfylles av størst andel skattytere og ekskluderer omtrent 35 prosent. Analysepopulasjonen og de ekskluderte skattyterne er ulike når det gjelder størrelser på beløp og aktivitet på aksjemarkedet.

Tabell 1 Analysepopulasjonen og ekskluderte skattytere

	Andel av alle skattytere med salg av aksjer	Gjennomsnitt antall salg	Andel av total likningsverdi gevinst	Andel av total likningsverdi tap	Gjennomsnitt gevinst	Gjennomsnitt tap
Analysepopulasjonen	26 prosent	2	22 prosent	17 prosent	86 327 kr	122 590 kr
Ekskluderte skattytere	74 prosent	12	78 prosent	83 prosent	137 003 kr	179 958 kr

Analysepopulasjonen består av skattytere med mindre beløp og færre transaksjoner enn de ekskluderte skattyterne. Årsaken til at vi ekskluderer tre fjerdedeler av alle skattyterne med gevinst eller tap er at de har mer kompliserte forhold, og at sannsynligheten er mindre for at beregnet gevinst eller tap fra RF-1088 er riktig og fullstendig. Det gjør at vi ikke kan måle etterlevelsen med like stor presisjon for denne gruppen. Som vi skal se, avhenger kvaliteten på analysen av i hvor stor grad analysepopulasjonen har riktig og fullstendig gevinst eller tap fra RF-1088.

2.2 Vurdering av skattyters etterlevelse

For alle skattyterne i analysepopulasjonen ovenfor beregner vi etterlevelse med utgangspunkt i at grunnlaget fra RF-1088 er riktig og fullstendig. Vi deler skattyterne inn i tre kategorier basert på vår vurdering av om skattyterne etterlever.

- Etterlever. Skattyter har oppgitt sum av påstand på postene for tap eller gevinst ved salg av aksjer som er lik beregnet gevinst eller tap fra RF-1088, med en margin på 10 kroner i hver retning.
- Vet ikke. Skattyter har oppgitt en annen påstand på postene for tap eller gevinst ved salg av aksjer enn det som er beregnet gevinst eller tap på RF-1088. I hvor stor grad denne gruppen etterlever er usikkert. Enten kan avviket fra grunnlaget i RF-1088 skyldes at gevinst eller tap ikke er riktig eller fullstendig og at skattyter etterlever ved å oppgi riktig beløp. Eller at skattyter oppgir et beløp som ikke er riktig og dermed ikke etterlever.
- Etterlever ikke. Skattyter har ikke oppgitt gevinst eller tap på aksjepostene i selvangivelsen. Etterlevelsen for denne gruppen forventer vi er tilnærmet lik null, selv om det nok kan finnes tilfeller hvor skattyter oppgir påstand lik null og etterlever.

I kategoriseringen over er det også tatt hensyn til eventuelle overføringer til ektefelle, og føring av gevinst eller tap som utbytte eller obligasjon.

Som det fremgår av den korte beskrivelsen av metodikken bak analysen, er det usikkerhet knyttet til våre estimat for etterlevelse. Den største usikkerheten knytter seg til

- feil i grunnlaget for beregningen av gevinst eller tap, RF-1086. Hvis RF-1086 ikke er riktig og fullstendig vil ikke RF-1088 være det. Skattyter hvor dette er tilfelle, som oppgir påstand lik grunnlag, vil vi kategorisere som etterlevende selv om det ikke er riktig.
- utenlandske selskaper som ikke er en del av AR. Skattytere som har solgt aksjer i slike selskaper skal rapportere inn gevinst eller tap i tillegg til beløpet fra RF-1088. Hvis skattyter kun oppgir beløpet fra RF-1088, vil vi kategorisere han/hun som etterlevende selv om det ikke er tilfelle.
- føring av gevinst ved salg av aksjer som lønn. Vi har sett at enkelte skattytere oppgir gevinst som lønn på selvangivelsen. Vi vil kunne kategorisere disse som ikke etterlevende selv om gevinst er oppgitt til beskatning.
- gevinst eller tap ved aksjer som inngår i næringsvirksomhet. Enkelte skattytere opplyser om at gevinst eller tap fra RF-1088 er en del av næringsvirksomhet. Vi vil kunne kategorisere disse som ikke etterlevende selv om gevinst eller tap er oppgitt til beskatning som næringsinntekt.

3 Utvikling i den totale etterlevelsen fra 2008 til 2011

Kategoriseringen av skattyterne gir oss muligheten til å estimere etterlevelsen for hvert år.

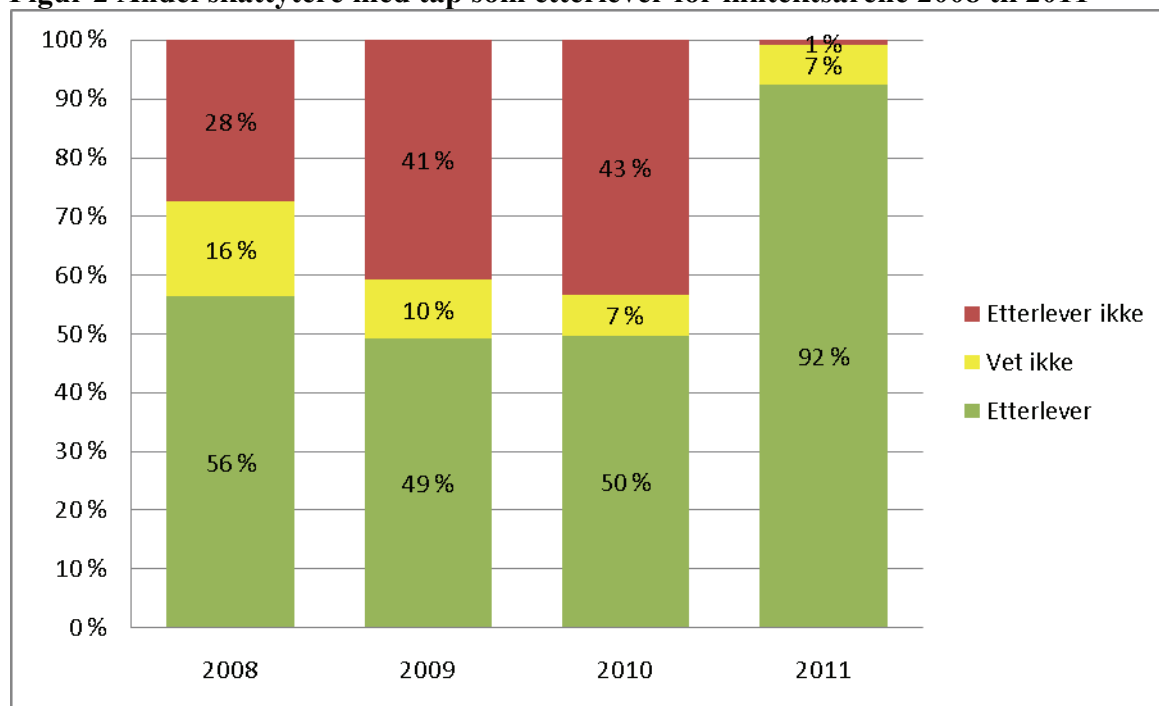
Dette gir ikke et entydig svar på etterlevelsen blant alle skattyterne med salg av aksjer, men vi mener det gir et riktig bilde av den samlede etterlevelsen for analysepopulasjonen. Kategorien etterlever ikke, gir en gruppe skattytere hvor vi mener det er svært liten sannsynlighet for at skattyterne etterlever. Skattytere i kategorien etterlever mener vi etterlever i all hovedsak, mens usikkerheten er stor innenfor kategorien vet ikke.

Figur 1 Andel skattytere med gevinst som etterlever for inntektsårene 2008 til 2011

Figur 1 gir et estimat på etterlevelsen for skattytere med gevinst ved salg av aksjer for inntektsårene 2008 til 2011. Figuren viser altså andel av alle skattytere med gevinst innenfor hver kategori. Etterlevelsen for årene 2008 til 2010 estimeres til mellom 40 og 60 prosent. For inntektsåret 2011 øker etterlevelsen til over 90 prosent.

Figur 2 Andel skattytere med tap som etterlever for inntektsårene 2008 til 2011

Figur 2 gir samme inndeling som figur 1, men nå med skattytere som har tap ved salg av aksjer. Når vi sammenligner etterlevelsen for gevinst og tap ser vi at for inntektsårene 2008 til 2010 er fordelingen relativt lik, men noe høyere etterlevelse for tap. Den noe høyere etterlevelsen for 2008 kan skyldes at tapsbeløpene var større i 2008 enn i 2009 og 2010. Som for gevinst, ser vi at etterlevelsen for skattytere med tap er økt til over 90 prosent i 2011.

Ser man resultatene for tap og gevinst samlet, finner vi at etterlevelsen før preutfylling av grunnlag estimeres til mellom 40 og 60 prosent både for gevinst og tap, og at etter innføringen av preutfylt grunnlag økte etterlevelsen til over 90 prosent. At andelen etterlevende er omtrent like stor for gevinst og tap tyder på at det i liten grad er snakk om bevisste unndragelser. En stor del av økningen i etterlevelse i 2011 kan skyldes at skattytere som valgte å levere med stille aksept for inntektsårene 2008 til 2010 oppga påstand lik null og ikke etterlevde. Etter innføring av preutfylt grunnlag vil skattytere som leverer med stille aksept oppgi påstand lik grunnlag og etterleve. Dette vil for eksempel gjelde skattytere som ikke har forstått at de for inntektsårene 2008 til 2010 skulle overføre beregnet gevinst eller tap fra RF-1088 til selvangivelsen.

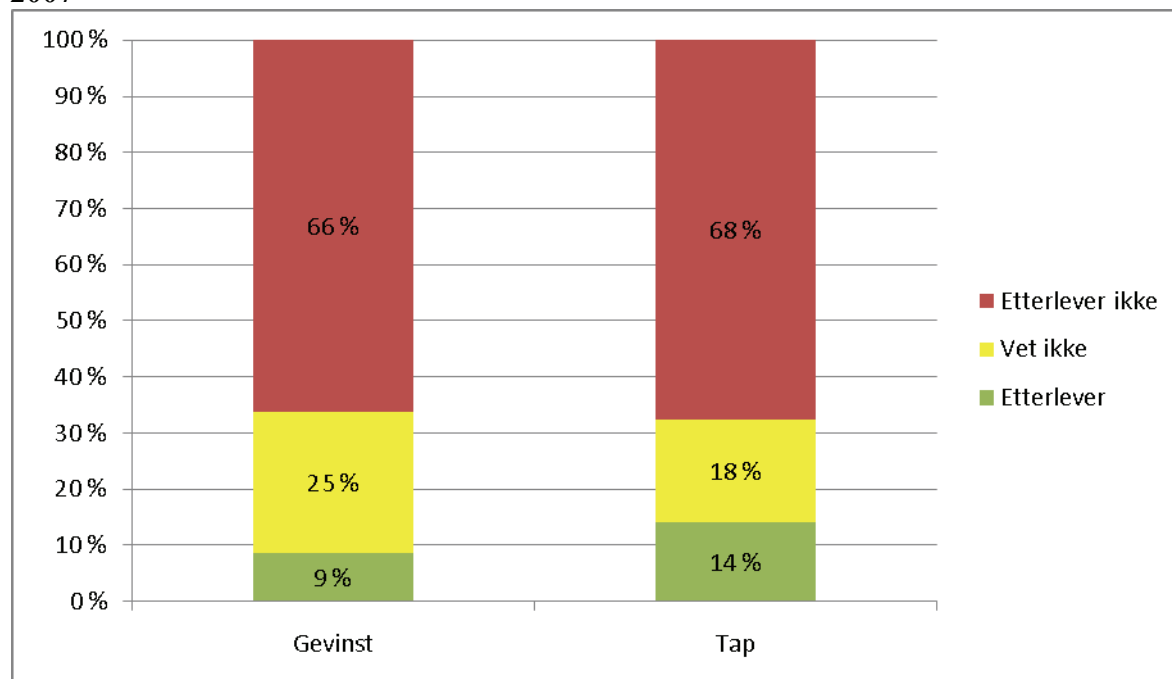
Resultatene for etterlevelse ved salg av aksjer stemmer i hovedsak med resultatene fra en undersøkelse av Kleven m.fl. (2010), hvor skattyternes etterlevelse ble undersøkt både for preutfylte og ikke preutfylte opplysninger. Kleven m.fl. (2010) fant at rundt 40 prosent ikke etterlevde på områder av selvangivelsen hvor skattyter skulle deklare selv, mens andelen som ikke etterlevde var ubetydelig når opplysningen var gitt av tredjepart.

Hva er det som avgjør om skattyterne etterlever når grunnlaget ikke er preutfylt på selvangivelsen? Resultatene tyder på at det er to faktorer som særlig påvirker etterlevelsen, skattyters informasjon og størrelse på beløp.

3.1 Informasjon øker etterlevelsen

Salg av aksjer er et område hvor skattyter har tilgang på god informasjon om gevinst eller tap og hvordan beløpet skal oppgis på selvangivelsen. Analysetemaet har to andre undersøkelser som kan støtte opp under resultatene for etterlevelse ved salg av aksjer, og sannsynliggjør at informasjon er avgjørende for graden av etterlevelse. I 2012 genererte aksjonærregisteret nye RF-1088 for alle skattytere for inntektsåret 2007 for analyseformål. Disse skjemaene ble ikke sendt til skattyter. I motsetning til den versjonen av RF-1088 som ble tilsendt skattyter i forbindelse med selvangivelsen for inntektsåret 2007, tar den nye versjonen også hensyn til opplysninger fra RF-1086 som ble levert for sent. Dermed ble det generert RF-1088 også for skattytere som kun hadde solgt aksjer i selskaper som leverte for sent, og som ikke fikk tilsendt RF-1088 for inntektsåret 2007. Disse skattyterne mottok altså ingen RF-1088 fra Skatteetaten og hadde mindre informasjon både om gevinst eller tap, og om hvilken informasjon Skatteetaten hadde om skattyters gevinst eller tap.

Figur 3 Etterlevelse for skattytere med gevinst eller tap som ikke fikk RF-1088 i 2007

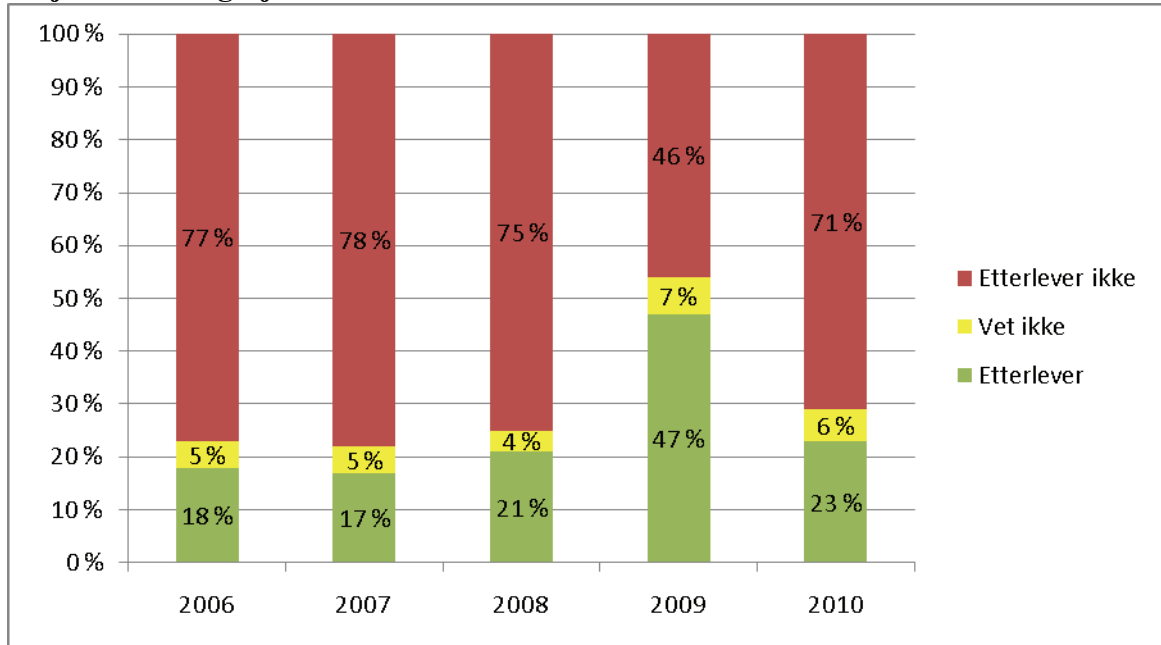

Fra figur 3 ser vi at etterlevelsen for disse skattyterne er betydelig lavere enn for gruppen som mottok RF-1088 inntektsårene 2008 til 2010. Gruppen som etterlever uten å ha fått informasjon om gevinst eller tap er på henholdsvis 9 prosent og 14 prosent, mens vet ikke gruppen er relativt stor målt mot de tidligere figurene. Dette er som forventet med tanke på at beregningene av gevinst og tap er relativt komplekse, og vi tror at en stor del av skattyterne i vet ikke gruppen har forsøkt å oppgi riktig beløp for 2007.

Analyseteamets rapport (2/2011) om etterlevelse ved salg av aksjeindeksobligasjoner er et annet eksempel som støtter opp under resultatene for etterlevelse ved salg av aksjer, og sannsynliggjør at graden av informasjon er avgjørende for etterlevelsen. Aksjeindeksobligasjoner er et spareprodukt hvor informasjonen om tap og gevinst er

mindre tilgjengelig enn for salg av aksjer. For aksjeindeksobligasjoner finnes ikke et skjema tilsvarende RF-1088, og skattyternes informasjon gis i hovedsak av selger.

Figur 4 Etterlevelse for skattytere med tap eller gevinst ved salg av aksjeindeksobligasjon

Figur 4 viser at etterlevelsen for aksjeindeksobligasjoner (AIO) er beregnet til mellom 20 og 30 prosent for alle inntektsår utenom 2009. Etterlevelsen ved salg av AIO er lavere enn for skattytere med salg av aksjer. Dette gjelder også for skattytere med like store beløp. Årsaken til den økte etterlevelsen for aksjeindeksobligasjon i 2009, er i hovedsak at Skatteetaten sendte et brev til alle skattytere med salg av AIO i 2009, hvor det ble gjort oppmerksom på at Skatteetaten var klar over salget og informert om hvilke poster som skulle benyttes til å oppgi eventuell gevinst eller tap.

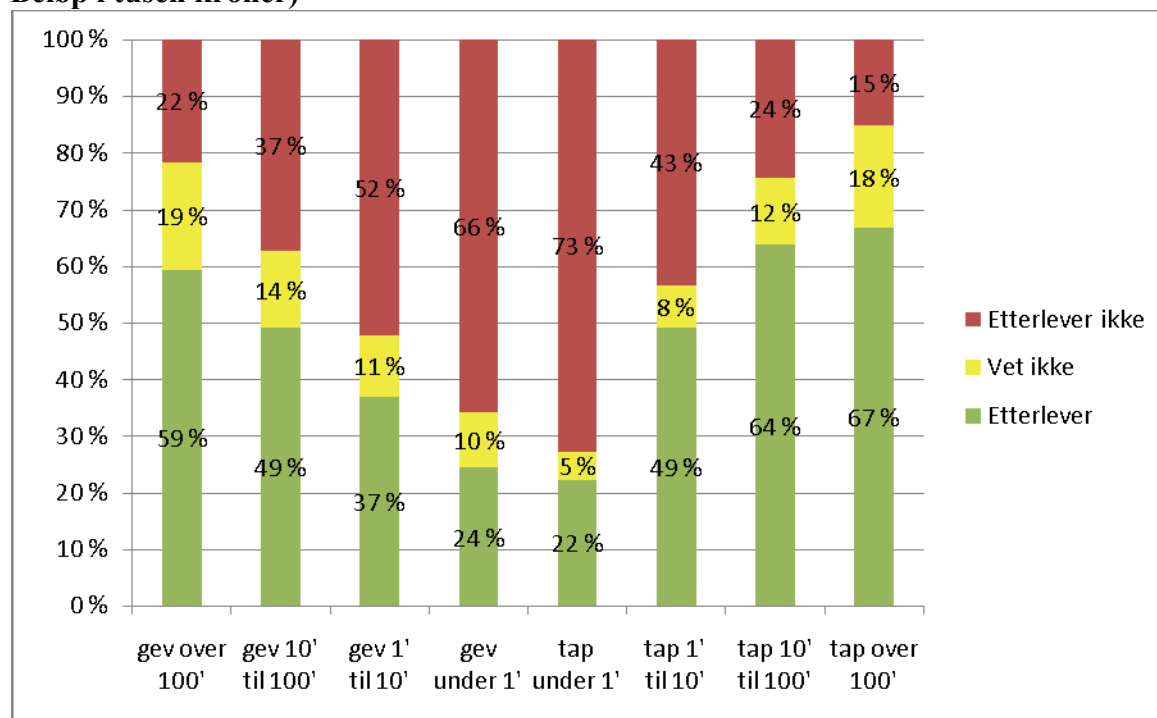
Alle tre målingene av etterlevelse kan tyde på at den totale etterlevelsen innenfor finansområdet ligger mellom 20 til 60 prosent for opplysninger som ikke er preutfylt, og varierer med graden av informasjon skattytere har tilgjengelig.

Selv om den totale etterlevelsen ved salg av aksjer er mellom 40 til 60 prosent, kan etterlevelsen for grupper av skattytere være både mindre og større enn dette intervallet. Et eksempel på dette er når vi deler skattyterne i grupper ut fra størrelse på gevinst eller tap.

3.2 Høy etterlevelse for skattytere med store gevinster eller tap

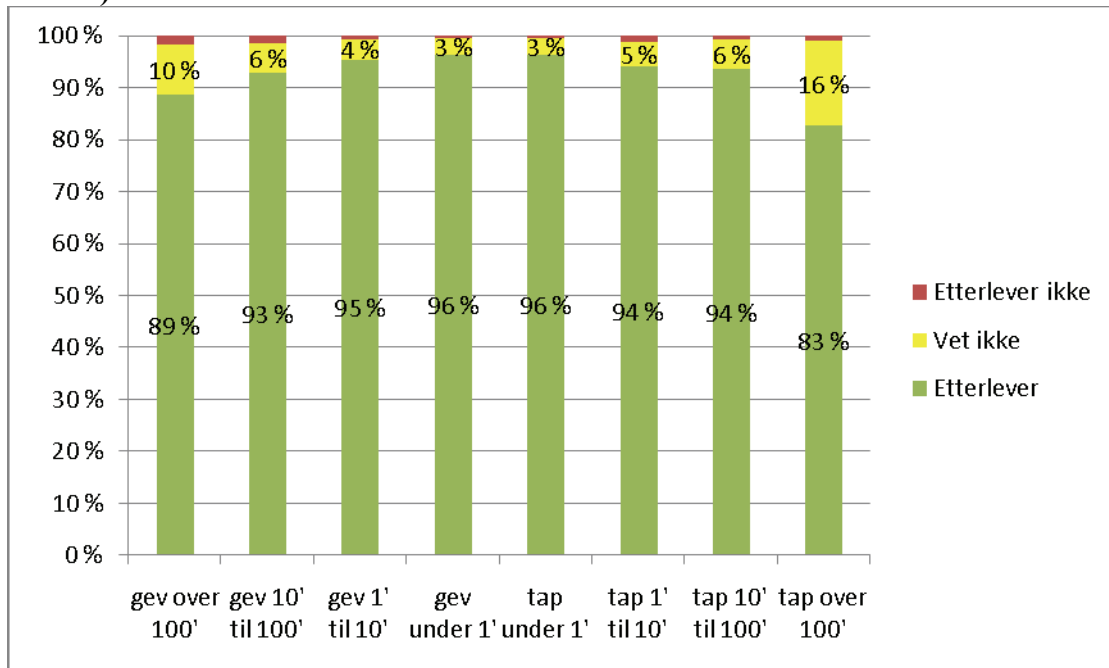
Innenfor inntektsårene 2008 til 2010 er størrelsen på gevinst eller tap den faktoren som i størst grad påvirker skattyternes etterlevelse.

Figur 5 Etterlevelse og størrelse på beløp før preutfylling av grunnlag (2008 -2010, Beløp i tusen kroner)

Figur 5 viser at det er svært stor variasjon i etterlevelsen innenfor beløpskategoriene i årene 2008 til 2010. Økende etterlevelse med størrelsen på beløp er ikke overraskende, og kan skyldes at skattyter ikke tar bryet med å overføre små beløp til selvangivelsen, samtidig som at større beløp ofte har sammenheng med at skattyter har større aktivitet på aksjemarkedet og har større kunnskap om området.

Figur 6 Etterlevelse og størrelse etter preutfylling av grunnlag (2011, Beløp i tusen kroner)

Etterlevelsen i 2011 er svært høy for alle beløpsintervaller. Sammenligner vi figur 5 og 6, ser vi at avstanden i etterlevelse mellom 2011 og de andre årene er størst for små gevinster og tap. Målt i andelen som etterlever, er effekten av å preutfylle grunnlaget størst for små beløp.

I 2011 er kategorien vet ikke økende med beløpets størrelse. Det kan være et resultat av at økende beløp henger sammen med flere transaksjoner og økt kompleksitet, og dermed økt sannsynlighet for at grunnlaget for RF-1088 ikke er korrekt eller fullstendig.

Det finnes også mindre forskjeller mellom andre grupperinger av skattytere, men disse følger alltid svingningene i forhold til størrelsen på gevinst eller tap.

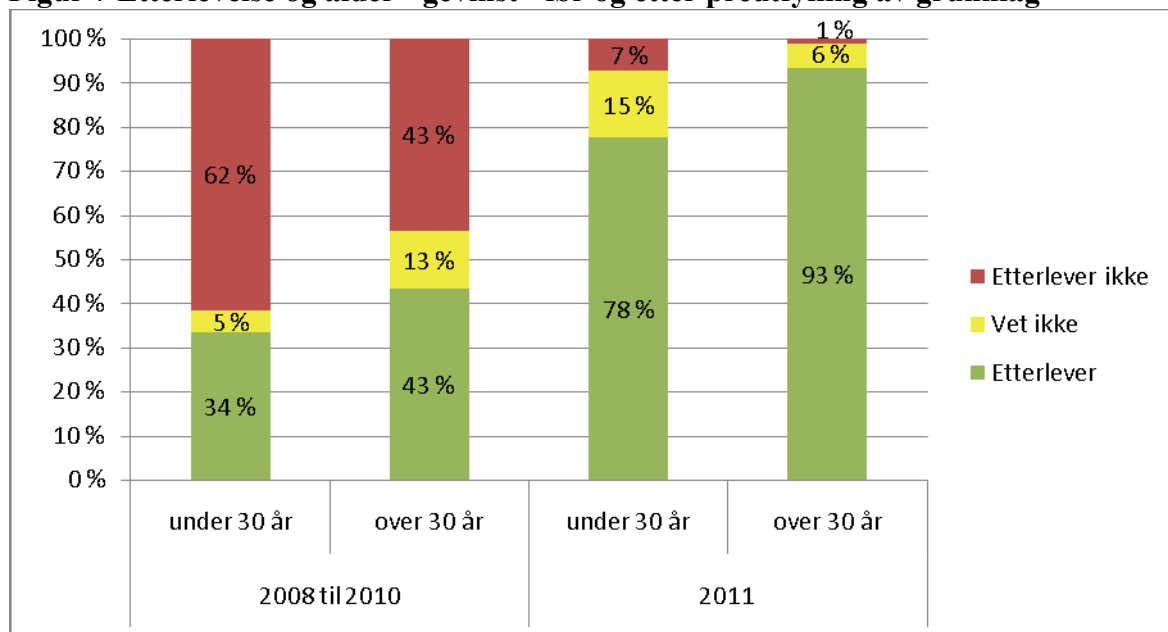
4 Hvem etterlever?

I tillegg til beløp finner vi de største forskjellene innenfor skattyters alder, men vi finner også mindre forskjeller når det gjelder næringsvirksomhet, kjønn og region.

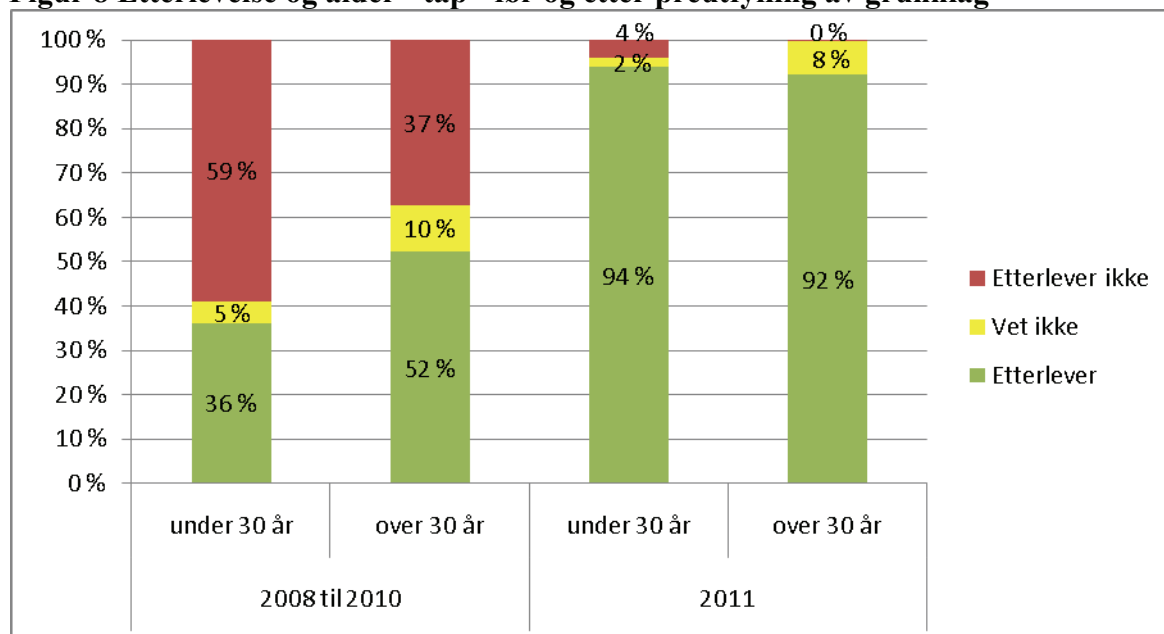
4.1 Unge skattytere har lavere etterlevelse

Aldersfordeling og etterlevelse gir et mønster som er relativt kjent, hvor unge skattytere har lavere etterlevelse enn eldre. Figur 7 og 8 viser etterlevelsen for skattytere under 30 år sammenlignet med skattyter over 30 år.

Figur 7 Etterlevelse og alder - gevinst - før og etter preutfylling av grunnlag

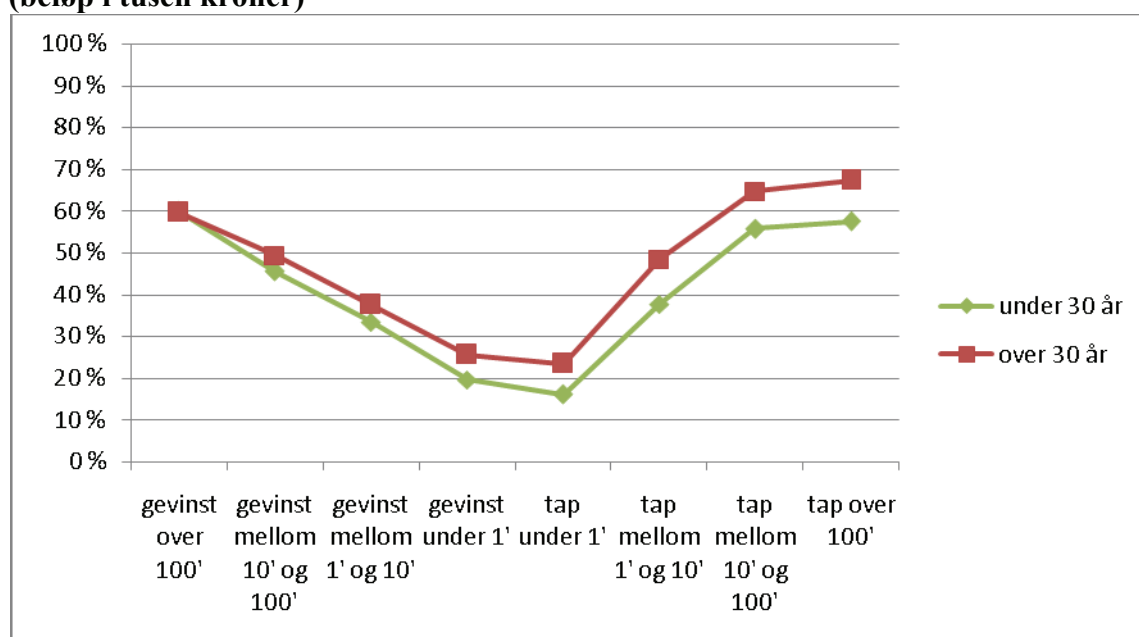
Figur 8 Etterlevelse og alder - tap - før og etter preutfylling av grunnlag

Figur 7 og 8 viser at skattytere under 30 år har lavere etterlevelse før preutfylling av grunnlag både for tap og gevinst. Etter preutfylling av grunnlag for inntektsåret 2011 er det ikke like tydelige sammenhenger.

Variasjonen innenfor aldersgruppene er avhengig av variasjonen i størrelse på beløp. Dersom skattyterne under 30 år bare har små gevinster og tap, er det en naturlig forklaring på lavere etterlevelse før preutfylling av grunnlag. Men det er ikke tilfelle. Vi ser fra figur 9 at skattytere under 30 år har lavere etterlevelse uavhengig av størrelsen på beløp, med unntak av store gevinster.

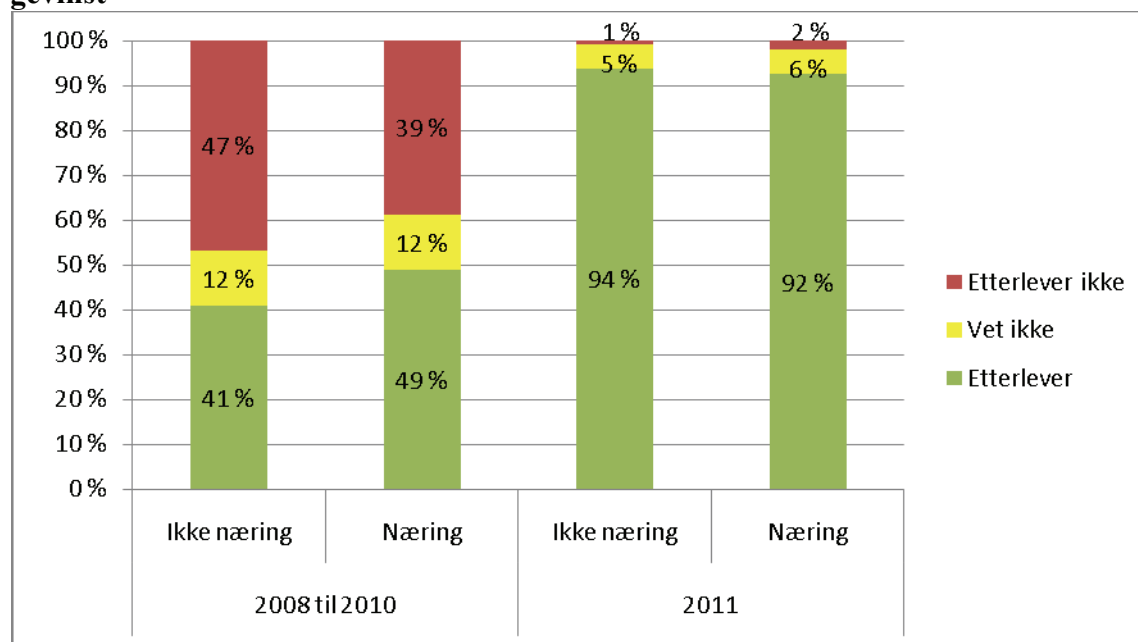
Figur 9 Etterlevelse og alder før preutfylling– fordeling etter størrelse på beløp (beløp i tusen kroner)

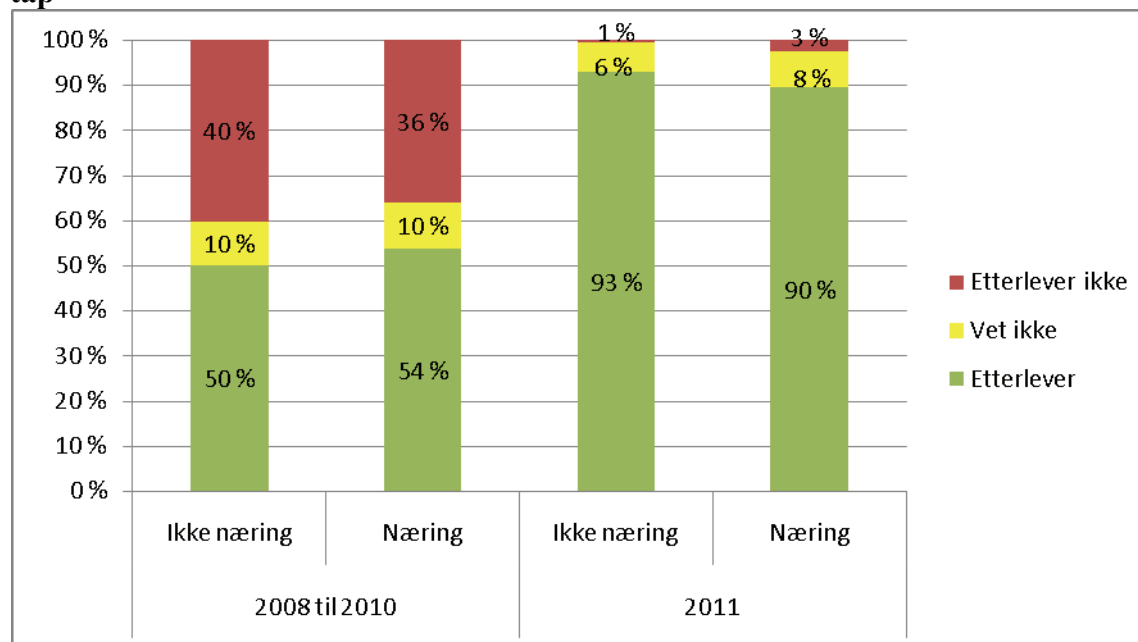
4.2 Næringsdrivende har høyere etterlevelse

For næringsdrivende var etterlevelsen for inntektsårene 2008 til 2010 noe høyere enn for skattytere som ikke er næringsdrivende. Spesielt gjelder dette for gevinst. For inntektsåret 2011 er forskjellene ubetydelige.

Figur 10 Etterlevelse og næringsvirksomhet før og etter preutfylling av grunnlag - gevinst

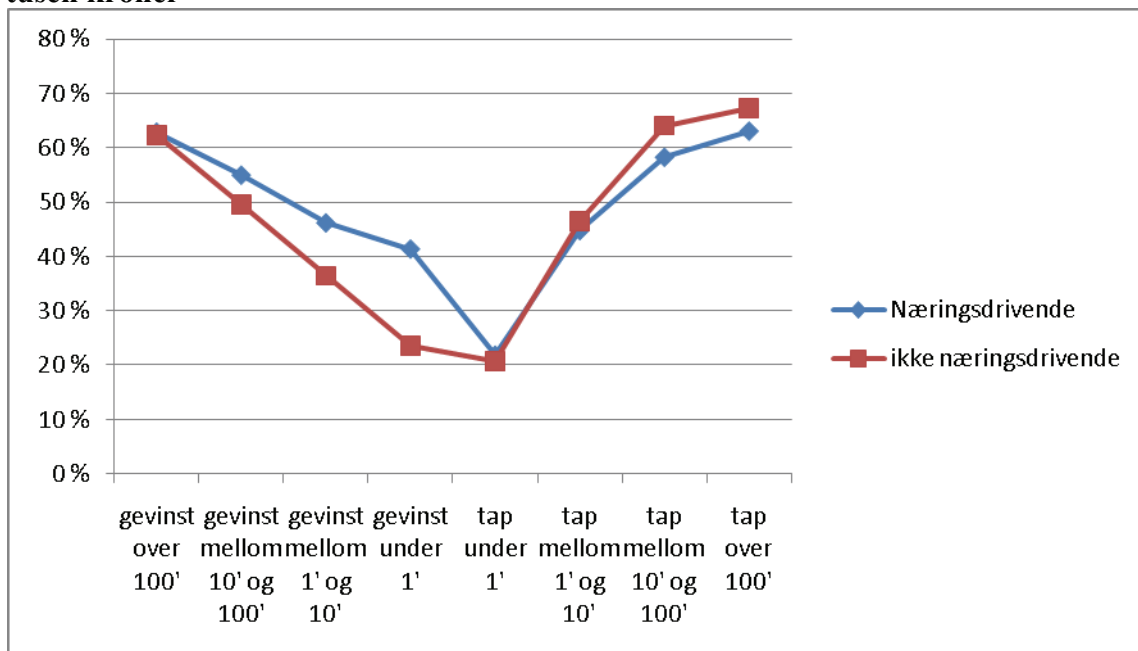

Figur 11 Etterlevelse og næringsvirksomhet før og etter preutfylling av grunnlag - tap

Når vi også tar hensyn til størrelsen på beløpet for inntektsårene 2008 til 2010, finner vi at det ikke er noen entydig sammenheng mellom størrelse på beløp og forskjeller i etterlevelse.

Figur 12 Etterlevelse og næringsvirksomhet for preutfylling av grunnlag– beløp i tusen kroner

4.3 Mindre forskjeller i etterlevelse blant kjønn og regioner

Vi har også undersøkt andre faktorer hvor vi har funnet mindre forskjeller mellom gruppene og mer varierende forskjeller mellom inntektsårene. For inntektsårene 2009 og 2010 hadde kvinner høyere etterlevelse enn menn, dette skyldtes at kvinner i større grad enn menn etterlevde ved mindre tap. De er mindre regionale forskjeller i etterlevelse, men en tendens til høyere etterlevelse for Skatt øst og Skatt sør enn for Skatt nord, Skatt Midt-Norge og Skatt vest. Her er differansene i stor grad et resultat av regionsvis forskjeller i etterlevelse for gevinst.

4.4 Etterlevelse for skattyter som ikke er en del av analysepopulasjonen

Analysepopulasjonen utgjør omtrent en fjerdedel av alle skattytere med salg av aksjer. Fra tabell 1 vet vi at analysepopulasjonen ikke er lik de resterende skattyterne med salg av aksjer. Hva kan vi si om etterlevelsen for de ekskluderte skattyterne som ikke er en del av analysepopulasjonen? Analysepopulasjonen har færre transaksjoner og mindre beløp enn de ekskluderte skattyterne. Vi kan derfor ikke fastslå at resultatene for de ekskluderte skattyterne vil være lik resultatene for analysepopulasjonen. Høyere beløp og flere transaksjoner kan tyde på større kunnskap om området. Isolert sett skulle dette tilsi at etterlevelsen vil være høyere for de ekskluderte skattyterne. Men vi vet også at disse skattyterne er ekskluderte fordi beregnet gevinst eller tap fra RF-1088, i større grad enn for analysepopulasjonen, vil avvike fra faktisk gevinst eller tap. Disse

skattytere skal oppgi en påstand som er lik faktisk gevinst eller tap. Vi har ingen målinger av etterlevelse for denne gruppen, men det vil være rimelig å anta at dette tyder på lavere etterlevelse.

5 Økt etterlevelse i kroner ved preutfylling av grunnlag

Vi har beregnet et estimat på økt etterlevelse i kroner ved preutfylling av aksjer basert på resultatene fra analysen av etterlevelse for inntektsårene 2010 og 2011. Estimaten tar kun for seg gevinst for analysepopulasjonen, altså rundt en fjerdedel av alle skattyterne med gevinst og tap. Vi estimerer økning i etterlevelse i kroner ved å beregne hvor mye gevinst og tap som ville blitt oppgitt frivillig i 2011 dersom andelen i kategorien etterlevende var på samme nivå som 2010, hvor gevinst og tap ikke var preutfylt. Differansen mellom dette tallet og faktisk oppgitt gevinst og tap for etterlevende i 2011 er vårt estimat på økning i etterlevelse i kroner. Som vi har sett, er det store forskjeller i etterlevelse mellom små og store beløp for gevinst og tap. For å øke kvaliteten på estimaten beregnes derfor økningen i etterlevelse i kroner innenfor åtte størrelsesintervaller.

5.1 Stor beløpsmessig økning i etterlevelsen for analysepopulasjonen

Tabell 2 Estimert økning i etterlevelsen i kroner ved preutfylling av aksjer i 2011

Beløp	Økning i andel etterlevende (prosentpoeng)	Estimert økning i kroner
Gevinst under 1 000	69 pp	kr 733 790
Gevinst mellom 1 000 og 10 000	57 pp	kr 18 158 998
Gevinst mellom 10 000 og 100 000	38 pp	kr 100 039 283
Gevinst over 100 000	24 pp	kr 414 279 520
Sum økning i oppgitt gevinst		kr 533 211 591
Tap under 1 000	74 pp	kr 944 238
Tap mellom 1 000 og 10 000	48 pp	kr 11 932 694
Tap mellom 10 000 og 100 000	28 pp	kr 65 490 133
Tap over 100 000	11 pp	kr 136 541 182
Sum økning i oppgitt tap		kr 214 908 247

Selv om tabell 2 gir et usikkert estimat, mener vi at beregningene viser at effekten av preutfylling var betydelig for analysepopulasjonen også når vi måler i kroner. Det er verdt å merke seg at dersom vi ikke hadde valgt å preutfylle gevinst og tap, ville Skatteetatens kontrollarbeid ført til beskatning av deler av gevinstene. Et slikt estimat på effekt i kroner vil være avhengig av bevelgelsene i aksjemarkedet. Økningen i andelen etterlevende innenfor beløpsintervallene er et mer robust resultat.

5.2 Beløpssmessige økning i etterlevelsen for alle skattytere med salg av aksjer

Fra tabell 1 vet vi at analysepopulasjonen utgjør en fjerdedel av alle som har solgt aksjer, og omtrent en femtedel av det totale likningsbeløpet. Potensialet for beløpssmessig økning i etterlevelse er derfor mye høyere blant skattyterne med salg av aksjer som ikke inngår i analysepopulasjonen. Vi mener det er rimelig å anta at den totale beløpssmessige økningen i etterlevelse vil være minst like stor for skattytere utenfor analysepopulasjonen.

6 Konklusjoner

Analysen er gjennomført på en gruppe skattytere som utgjør omtrent en fjerdedel av alle skattyterne med gevinst eller tap. Etterlevelsen for gevinst og tap ved salg av aksjer for analysepopulasjonen er estimert til mellom 40 og 60 prosent når grunnlaget ikke er preutfyllt. Etterlevelse for tap og gevinst er relativt lik, noe som tyder på at skattyterne i liten grad bevisst unndrar. Omtrent 40 prosent av skattyterne oppgir ingen gevinst eller tap i årene 2008 til 2010. Det tyder på at mange ikke har forstått at de selv skulle overføre beregnet gevinst eller tap til selvangivelsen.

Ved preutfylling av grunnlag på selvangivelsen øker etterlevelsen for skattytere med salg av aksjer til over 90 prosent, og effekten målt i kroner er betydelig. Økningen i andelen som etterlever er størst for små gevinster og tap, mens økningen målt i kroner er størst for store beløp.

Etterlevelsen før grunnlaget ble preutfyllt varierer med graden av informasjon til skattyter og størrelsen på gevinst eller tap. Analyser av etterlevelse på områder hvor skattyter ikke har informasjon like lett tilgjengelig viser betydelig lavere etterlevelse. Det tyder på at informasjon som tiltak for økt etterlevelse er effektivt. Etterlevelsen er lav for skattytere med liten gevinst eller tap. Det tyder på at skattyter ikke legger vekt på å endre selvangivelsen dersom beløpet oppleves som ubetydelig.

7 Litteratur

Kleven, J.K., Knudsen, M., Kreiner, C.T., Pedersen, S. & Saez, E. (2010): Unwiling or Unable to Cheat? Evidence from a Tax Audit Experiment in Denmark